

LÄSGUIDE TILL

Astrid Lindgren Memorial Award

KULTURRÅDET

Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne
Kulturrådet | Box 27215 | 102 53 Stockholm
Besöksadress: Borgvägen 1–5, Stockholm
Tel: 08 519 264 00 | litteraturpris@alma.se | www.alma.se

LÄSA! BOKSAMTALA! GÖRA!

Vad roligt att du vill läsa *Magiska godiskulor* av Baek Heena! Här kommer tips och inspiration till samtal, lek och skapande med barn hemma, på förskolan, fritidshemmet eller i skolan. Baek Heena vill att hennes böcker ska vara upplyftande för läsaren och underhållande. Så läs och njut av *Magiska godiskulor* och förundras över fantasins kraft att förändra!

VEM ÄR BILDERBOKSSKAPAREN BAEK HEENA?

Baek Heena är född 1971 i Seoul. Innan hon debuterade som bilderboksskapare 2004 med boken *Molnbullar* (Gu-reum-bbang) arbetade hon inom reklam och animationsfilm. Sedan debuten har Baek Heena gett ut ett dussintal böcker, är populär i hela Asien och har belönats med flera priser, såväl i hemlandet Sydkorea som internationellt. Hon fick Astrid Lindgren Memorial Award våren 2020. ”Jag blev så lycklig, jag kunde inte tro det var sant! Det var som att få ett telefonsamtal från Gud.” sa hon efteråt.

Baek Heena är känd för sitt originella visuella uttryck och hennes berättelser kommer till i en tidskrävande och kompromisslös process. Hon skapar miniatyrvärldar – tecknar, målar, fotograferar, syr, bakar, klipper, klistrar och snickrar fram miljöer, föremål och dockor. De flerdimensionella collageen förstärks med belysning innan varje scen/bild fotograferas. Ett långsamt hantverk, inspirerat av animations-teknik (*stop motion*), som ger hennes bilderböcker ett säreget sceniskt och filmiskt uttryck.

Foto: Bear Books.

Baek Heenas berättelser har teman som ensamhet, möten, samspel och relationer, och genomsyras av värme och humor. Precis som i barns lek flätas realism och magi samman. Ett genomgående motiv är hur leken och fantasin kan få vardagen att upplevas som förtrollad – vilket är precis vad som händer i *Magiska godiskulor*.

På svenska finns *Molnbullar* (2019), *Magiska godiskulor* (2020) och *En fé på badhuset* (2020), samtliga utgivna av Bokförlaget Trasten. På www.alma.se finns läsguider till alla tre böckerna.

Läsguiden är skapad av Agneta Edwards, litteraturpedagog, föreläsare och författare samt ledamot i ALMA-juryn 2002–2011.

Om Magiska godiskulor

I *Magiska godiskulor* berättar Baek Heena med lika delar allvar och humor om ensamhet och den inre process det kan vara att ta sig ur den. När vi möter bokens huvudperson DongDong spelar han kula, ensam. Läsaren anar att det nog inte är första gången han leker själv.

När DongDong köper en påse nya kulor förändras allt!

Påsen visar sig innehålla magiska godiskulor. Kulorna ger DongDong förmågan att tala med föremål och djur, han får till och med kontakt med sin döda mormor. Märkligast av allt: en av kulorna gör att DongDong kan höra sin pappas (inre) röst, som upprepar JAG ÄLSKAR DIG.

Med hjälp av godiskulornas magi ser DongDong att han har ett sammanhang, med närhet och relationer. Han påminns om att det finns kärlek bakom pappans tjat. Genom att förstå sig själv och omgivningen bättre får DongDong kraft att bryta sin ensamhet genom att själv närma sig andra.

Magiska godiskulor bjuder in till samtal om att känna sig ensam, om familjerelationer och vänskap, och passar särskilt bra för barn i förskoleklass och första skolåren. Boken kan läsas på många plan, så även läsare i andra åldrar, såväl yngre som äldre, kan identifiera sig och sympatisera med DongDong och uppskatta berättelsen.

Bokens koreanska originaltitel är *Al-sa-taang* och den gavs ut 2017. Kul att veta: I Baek Heenas senaste bilderbok *Na-neun-ghe-dah*, som inte finns översatt till svenska men på engelska och då heter den *I am a dog*, är det DongDongs hund som berättar om livet i familjen.

Före läsningen

Titta gärna noga på omslaget innan ni börjar läsa. Då aktiveras fantasin, barnet/gruppen får möjlighet att fokusera på boken, och ni skapar förförståelse tillsammans. På bokpärmarinsida (tapetsidorna kallas det på fackspråk) kan det också finnas ledtrådar till berättelsen. I *Magiska godiskulor* utgör bilden på den bakre tapetsidan tillsammans med bokens baksida en *epilog* (avslutning), där vi får veta hur det går sen.

OMSLAGET

Tips på frågor att samtala kring:

- Vad/vem ser du på bilden?
- Vad tror du pojken ska göra med kulan?
- Vad är det för sorts bild – ett fotografi, eller...?
- Vad heter boken?
- På vilket sätt kan kulan tänkas vara magisk?

TRE BILDER

Omslaget till *Magiska godiskulor* skapar nyfikenhet. Det avslöjar inte så mycket om boken. Om ni vill jobba mer med förförståelse innan ni börjar läsa är ett tips att välja ut tre bilder. En i början, en i mitten och en i slutet av boken. Titta på bilderna tillsammans, utan att läsa texten. Vad berättar bilderna? Fundera på vad som händer. Frågor ni kan ställa är:

Hur ser karaktären/karaktärerna ut att känna sig, var befinner de sig och vad gör de? Vilken stämning signalerar bilden? Är det någon skillnad mellan den första och sista bilden?

I *Magiska godiskulor* kan till exempel de två första uppslagen vara intressanta att jämföra med det tredje från slutet, där DongDong står omgiven av alla träd och löv. Eller med den bakre tapetsidan.

Vilken roll spelar den magiska kulan på omslaget? Som ”mittenbild” kan exempelvis uppslaget när DongDong svalt den första godiskulan passa.

Under läsningen

Bilderböcker är så underbart intrikat uppbyggda med text och bild i samspel, vilket innebär att bilderboksläsning är (minst) lika mycket att läsa bild som att läsa text. Att ha ”tyst” högläsning vid första mötet med en bilderbok kan vara en utmaning. Eftersom bilderna är barnens primära ingång till boken, fokusera gärna på dem till att börja med.

BILDPROMENAD

En variant är att inleda med en *bildpromenad*, det vill säga att utforska berättelsen enbart utifrån bilderna. Prata om vad ni ser, uppslag för uppslag. Barn och vuxna lägger ofta märke till olika saker, barnen fastnar till exempel gärna för detaljer. Det ger gemensamma referensramar och barnen har lättare att fokusera på att lyssna nästa gång ni läser boken.

HÖGLÄSNING

I *Magiska godiskulor* använder Baek Heena sig av ett berättargrepp som kallas *inre monolog*, texten är ett flöde av DongDongs sinnesintryck och tankar. När godiskulornas magi börjar verka kommer fler röster in, vars repliker är formgivna med ”handskriven” text. Det är en bra signal till högläsaren – dialog kan vara en utmaning. Dramatisera gärna: hunden säger att han är gammal och trött, medan soffan har en minst sagt rappare personlighet – att låta deras olika karaktärer avspeglas i rösten kommer att göra succé! *Magiska godiskulor* är filmiskt uppbyggd, dramaturgin driver läsaren framåt. Boken kommer bäst till sin rätt om text och bild läses simultant utan alltför många stopp. Om man ändå vill engagera barnen under läsningen, använd gärna enkla frågor som syftar framåt, till exempel ”Men vem kan det vara som pratar nu?”

LÄSA TILLSAMMANS

Det finns mycket att utforska i *Magiska godiskulor*. När ni fått uppleva berättelsen som helhet i högläsningen, läs gärna boken igen, då i dialog. Det är givande att stanna upp då och då och dela reflektioner, över såväl text som bild. När vi läser en bok gör vi automatiskt kopplingar och referenser, till exempel till egna erfarenheter och kunskaper, och till andra böcker, filmer och berättelser. Vid läsningen av *Magiska godiskulor* kan det vara någon som vill berätta om när hen har spelat kula eller kanske om sin hund. Somliga kopplar säkert pappans tjat till hur det är hemma hos dom, andra fångas av idén att det skulle vara möjligt att prata med någon som är död.

För varje läsning upptäcks också nya samband mellan händelser och detaljer inom själva boken. Några av boksamtalsfrågorna nedan ger ledtrådar till sådana upptäckter.

Genom att läsa tillsammans får alla fler ingångar till boken än sin egen. Vi upptäcker att vi kan uppfatta samma bild eller berättelse helt olika. Läsningen blir interaktiv och något gemensamt, en social aktivitet.

Efter läsningen

BOKSAMTAL

Ett sätt att fördjupa upplevelsen och förståelsen av boken är genom boksamtal. För att komma igång kan konkreta frågor vara till hjälp. Några av förslagen nedan passar vilken bok som helst, andra är specifika för *Magiska godiskulor*. En del kan funka även under läsningens gång (se ovan), vissa behöver man ha läst hela boken för att kunna reflektera över. Det är absolut inte tänkt som en lista att pricka av, EN fråga kan räcka till ett helt samtal. Och några rätta svar finns inte. Alla kan tolka boken på sitt eget sätt.

Jag undrar...

- Är det någon bild i boken du tycker särskilt mycket om/inte tycker om?
- Hur skulle du beskriva bilderna i boken?
- Välj två bilder som signalerar helt olika känslor/stämningar
- Är det något du tycker är konstigt i boken?
- Kan du känna igen dig i något som händer i boken?
- Finns det någon/något i boken som du skulle vilja veta/prata mer om?

Här kommer en ganska avancerad, men spännande, fråga:

- Kan du se något mönster i berättelsen, något som upprepas?
- Om det känns alldeles för svårt, fundera först på nedanstående fråga:
- Kan du se något samband mellan de magiska kulorna och vem som pratar till Dong-Dong?

Ledtråd: Dong-Dong tycker att han känner igen mönstret på den första kulan.

- Vem/vilka tillhör rösten som säger HEJDÅ bland träden?
- Vems röst hör Dong-Dong när han äter den sista kulan?
- Vem är det DongDong frågar ”Ska vi leka?”

Och så får vi förstås fantisera och fabulera lite:

- Om du hade en eller flera magiska kulor, vems/vilkas röst skulle du vilja höra?
- Om soffan hemma hos dig (eller på förskolan/i biblioteket) började prata – vad skulle den säga?

BERÄTTA VIDARE!

Utgå från någon av frågorna som känns fantasieggande och kul (eller från något annat i *Magiska godiskulor* som inspirerar er) och gör en berättelse av svaret. Det kan vara muntligt, i text eller i bild, som film eller dramatisering för scen, rollspel – eller en kombination! Att sätta ramar eller en grundförutsättning är bra, man kan till exempel formulera en mening som är lätt att fylla i.

- När jag och DongDong leker brukar vi...
- Min hund började plötsligt prata – gissa vad hen berättade...?!
- När jag känner mig ensam brukar jag...

UTFORSKA BILDERNA I MAGISKA GODISKULOR

- Är de ritade, eller hur kan Baek Heena ha gjort dem? Vad finns det för olika tekniker att rita, måla och skapa bilder med? Titta gärna på storskärm, så det går att se detaljer, och låna flera exemplar av boken.
- Hur och när använder Baek Heena sig av ord/text i själva bilderna? Vilken effekt ger de olika typsnitten och textformgivningen?

SKAPA COLLAGE

Berätta i bild med collage, antingen endimensionellt på papper eller prova Baek Heenas teknik och bygg en flerdimensionell miljö. Använd så mycket överblivet spillmaterial som möjligt istället för nyköpt: tygbitar, snörstumpar, toarullar, folie, pappkartonger och förpackningar, fotografier, gamla tidningar, tidskrifter och böcker (fråga på biblioteket, de gallrar ut regelbundet) med mera.

Prova att använda urklippta bokstäver och texter (eller skriv egna, i datorn finns mängder av typsnitt) som bakgrunder eller repliker. Vilka effekter kan ni skapa?

ÅRSTIDERNAS FÄRGER

Vilken årstid är det i *Magiska godiskulor*? Vilka färger och material kan passa att använda för att gestalta de olika tiderna på året – hur signalerar man med enkla medel vår, sommar, höst och vinter?

MAGISKA KULOR

Tillverka egna kulor av lera eller andra material. Måla och dekorera! Kanske behöver du bara en enda stor glimrande kula? Hur blir kulorna magiska — har ni någon bra formel eller en plats där de kan laddas med magi?

ÄR JAG LEDSEN, FÖRVÅNAD ELLER GLAD? – GESTALTA KÄNSLOR!

Baek Heena levandegöra sina karaktärer bland annat genom att träffsäkert fånga mimik och gester. Välj tre bilder ur *Magiska godiskulor* som visar olika känslor. Diskutera, prova – titta i spegel och på varandra – hur ansiktsuttryck och kroppsspråk visar hur vi känner oss.

Lek levande charader och gestalta olika känslor.

DRAMATISERA/HÖGLÄS IHOP

Magiska godiskulor har starka drag av film eller teaterpjäs, och passar bra att dramatisera.

En variant är att högläsa boken tillsammans. Är man bara två eller några få läser var och en flera röster. I en klass kan alla vara med! Flera elever kan agera som samma person (eller soffa) och framföra hens repliker i kör. Pappans tjatsida kan bli ett rytmiskt flöde, estradpoesi!

Ni behöver flera exemplar av boken, gärna möjlighet att lägga upp den på storskärm. Bra att veta: för att skanna bilder behövs tillstånd (kontakta förlaget), men att använda till exempel dokumentkamera går bra.

Vill ni agera skådespelare och spela upp boken är det ännu ett steg i dramatiseringen. Kanske skapa/skaffa rekvisita och bygga ett scenrum och sätta upp *Magiska godiskulor* som pjäs.

Foto: Bear Books.

Vill du veta mer?

ALMA.SE

På alma.se hittar du massor av inspiration och fördjupande läsning om Baek Heena och även tidigare års pristagare.

BARN- OCH UNGDOMSBOKSKATALOGEN

I Kulturrådets barnbokskatalog 2020 finns ett reportage om Baek Heena. Katalogen är också full av boktips för barn och ungdomar. Beställ och få den hemskickad gratis på www.kulturradet.se.

OPSIS BARNKULTUR 2/2020

I Opsis 2/2020 finns den fördjupande artikeln ”Baek Heena – ett Pippi – fan som leker sig in i läsarens hjärta” av Maria Lassén-Seger (ledamot i ALMA-juryn)

VARLDENSALMA.SE

På Hjulsta grundskola i Stockholm jobbar personalen med ALMA-priset varje år och inspireras av pristagarnas böcker och arbete. På sajten varldensalma.se hittar du många tips på hur du kan arbeta med Baek Heenas bok *Molnbullar* och med böcker av andra ALMA-pristagare.

DELA MED DIG!

Vill du dela med dig av hur ni jobbar med boken på förskolan, skolan, fritidshemmet eller biblioteket? Maila oss gärna på litteraturpris@alma.se så kan vi berätta om er på alma.se. Använd och följ gärna #ALMA eller #magiskagodiskulor på sociala medier. Tillsammans bygger vi en kunskaps- och inspirationsbank!

Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne (ALMA)

De läsoplevelser vi har som barn präglar oss för livet. Unga människor har rätt till riktigt bra litteratur – underhållande, nyskapande, utmanande och komplex. En som visste detta var Astrid Lindgren. När hon dog 2002 instiftade Sveriges regering ett internationellt litteraturpris i hennes namn: Astrid Lindgren Memorial Award. Prissumman, fem miljoner kronor, gör detta till världens största barn- och ungdomslitteraturpris. Den signalerar också att Sverige tar ungas läsning på största allvar. Pristagaren utses av en jury som varje år väljer mellan kandidater som nominerats från hela världen.

Läs mer på www.alma.se och [@AstridLindgrenMemorialAward](https://www.instagram.com/AstridLindgrenMemorialAward) i sociala medier.

TIPS!

Kolla också efter våra läsguider till Baek Heenas böcker *Molnbullar* och *En fe på badhuset*. Alla läsguider finns på alma.se där du också kan beställa ett eller flera exemplar per post helt gratis.

Astrid Lindgren Memorial Award